

Теоретичні аспекти державного фінансового аудиту в сучасних умовах

Сучасні світові тенденції розвитку державного фінансового контролю спрямовані на своєчасне виявлення негативних відхилень від поставлених завдань та обґрунтування методів їх усунення, а це обумовлює появу дискусій щодо доцільності впровадження такої його форми як державний фінансовий аудит.

Таким чином, метою дослідження є аналіз теоретичних аспектів державного фінансового аудиту у сучасних умовах в Україні.

З 15 грудня 2005 р. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання фінансовим правопорушенням, забезпечення ефективного використання бюджетних коштів, державного і комунального майна» запроваджено проведення органами державної контрольно-ревізійної служби державного фінансового аудиту, сутність якого полягає у перевірці та аналізі фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю [1].

Слід зазначити, що у сучасних наукових роботах Мамишева А. В., Ващенко І. В., Степашина С. В., Дрозда І. К. фрагментарно розглядаються питання державного фінансового аудиту і йдеться не про державний фінансовий аудит, а в цілому про державний аудит, як конституційно встановлену систему зовнішнього незалежного контролю від імені суспільства за діяльністю органів державної влади щодо управління національними ресурсами країни (фінансовими, матеріальними, інтелектуальними) [2].

Аналіз наукових та законодавчих джерел дає змогу виділити основні риси, притаманні державному фінансовому аудиту:

- є різновидом державного фінансового контролю;
- не є фіскальним заходом, а спрямований на налагодження фінансової дисципліни, упередження порушень;
- предметом перевірки державного аудиту є державні чи комунальні кошти і майно, інші активи держави, бухгалтерський облік і фінансова звітність, система внутрішнього контролю;
- об'єктами державного аудиту виступають бюджетні установи, державні підприємства, суб'єкти господарювання та місцеві бюджети;
- метою державного аудиту є максимальне досягнення ефективності використання бюджетних та державних коштів, а також матеріальних ресурсів.

Слід відзначити, що жодне з розглянутих визначень не відображають поняття державного фінансового аудиту в усіх аспектах, що свідчить про необхідність уточнення даного поняття.

Так на основі виокремлення змістовних ознак державного аудиту, автором було уточнено дане поняття наступним чином: державний аудит – це різновид державного

фінансового контролю, який полягає у перевірці та аналізі діяльності бюджетних установ, державних підприємств, суб'єктів господарювання та місцевих бюджетів з метою максимального досягнення законності та ефективності використання бюджетних та державних коштів, а також матеріальних ресурсів та попередження подібних порушень у майбутньому.

Концепція та процес державного аудиту тісно пов'язані з державним фінансовим управлінням. Значення державного аудиту як частини регулятивно-правової системи, яка покликана викривати відступи від прийнятих стандартів, принципів законності, ефективності, результативності та економічності фінансового управління полягає у забезпеченні:

- 1) вжиття корегуючих заходів по кожному окремому випадку виявлених порушень законності і не результативності діяльності;
- 2) притягнення до відповідальності осіб, які прямо чи опосередковано винні в порушеннях, що сталися;
- 3) отримання компенсації шкоди, завданої такими порушеннями;
- 4) вжиття заходів для попередження або ускладнення можливості реалізації таких порушень у подальшому [2].

У результаті еволюційного розвитку державного фінансового контролю стандартами аудиту Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (International Organization of Supreme Audit Institutions) було визначено, що повний обсяг державного аудиту реалізується через дві його форми – фінансовий аудит правильності та відповідності (regularity audit) та аудит ефективності діяльності (performance audit) [3].

Таким чином, шляхом дослідження літературних джерел автором було виділено основні характерні риси державного аудиту, що дало змогу уточнити дане поняття, а також розглянуто його теоретичні аспекти.

Література:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання фінансовим порушенням, забезпечення ефективного використання бюджетних коштів, державного і комунального майна» від 15.12.2005 р. №3202-IV // <http://www.zakon.rada.gov.ua>;
2. Мних Є. В. Державний фінансовий аудит: методологія та організація: монографія / Мних Є. В., Никонович М. О., Барабаш Н. С., Бардаш С. В., Назарова К. О., Олендій О. Т.; [За ред. Є. В. Мниха]. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 319 с.;
3. Стефанюк І. Б. Для України – надактуально. (Деякі аспекти фінансового контролю виконання бюджетних програм) // Фінансовий контроль. – 2004. – №3. – С. 6-10.